FISKERIDIREKTORATET

Adm.enhet: Arealseksjonen
Saksbehandler: Silje Svendsen
Telefon: 91125622
Vår referanse: 23/2208
Deres referanse: 2023/1738 - 2023/2736
Dato: 27.03.2023

Sortland kommune
Att: Oda Lie Engesæth
Postboks 117
8401 SORTLAND

Uttalelse til varsling om oppstart - delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Sortland kommune

Fiskeridirektoratet viser til oversendelse fra Sortland kommune av 09.02.2023, og uttalelsesfrist 31.03.2023.

Fiskeridirektoratets rolle i planarbeid
Fiskeridirektoratet har som formål å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Samfunnsoppdraget overlapper i stor grad med FNs bærekraftsmål nummer 14 «Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling». Vi skal ivareta fiskeri- og havbruksnæringenes interesser i planarbeid.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskapning og arbeidsplasser basert på havets ressurser, og for forutsigbar og bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen. De nasjonale forventningene skal følges opp i kommunenes planarbeid. Forventningene ligger til grunn for Fiskeridirektoratets medvirkning i planleggingen.

Generelle råd om arealplanlegging for fiskeri og akvakultur
På nettsiden Arealplaner (fiskeridir.no) har Fiskeridirektoratet samlet sin generelle planveiledning om fiskeri og akvakultur. Der informerer vi og gir råd om blant annet

- arealbehovet til sjømatnæringene
- kunnskapsgrunnlaget i kartløsningen «Yggdrasil»
- kriterium Fiskeridirektoratet benytter for å vurdere hvilke spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning innenfor saksområdene fiskeri og tang og tarehøsting, jamfør plan- og bygningsloven § 5-4
- hvordan fiskeri og akvakulturinteresser kan sikres i plankart og -bestemmelser

Formål og planstatus
Politisk ledelse i Sortland kommune har bestilt en delvis revisjon av kommuneplanens arealdel for å innarbeide lokalisering av et nytt havneavsnitt. Grunnlaget for en slik revisjon av arealplan er mulighetsstudier for lokalisering av nytt havneavsnitt fra 2014 og 2021. Det er avsatt et formål for havn i arealplanen på Bygdneset/Ånstad, men på bakgrunn av mulighetsstudien har planavdelingen satt i gang arbeidet med en delvis revisjon for å

innarbeide Kringelen som mulig nytt havneavsnitt. Det pågår samtidig planarbeid for en detaljregulering av havneavsnitt på Ånstad, samt et planinitiativ for detaljregulering av havneavsnitt på Kringelen. Kommunen poengterer at utvikling av et nytt havneavsnitt bare anbefales på én av de alternative lokasjonene.

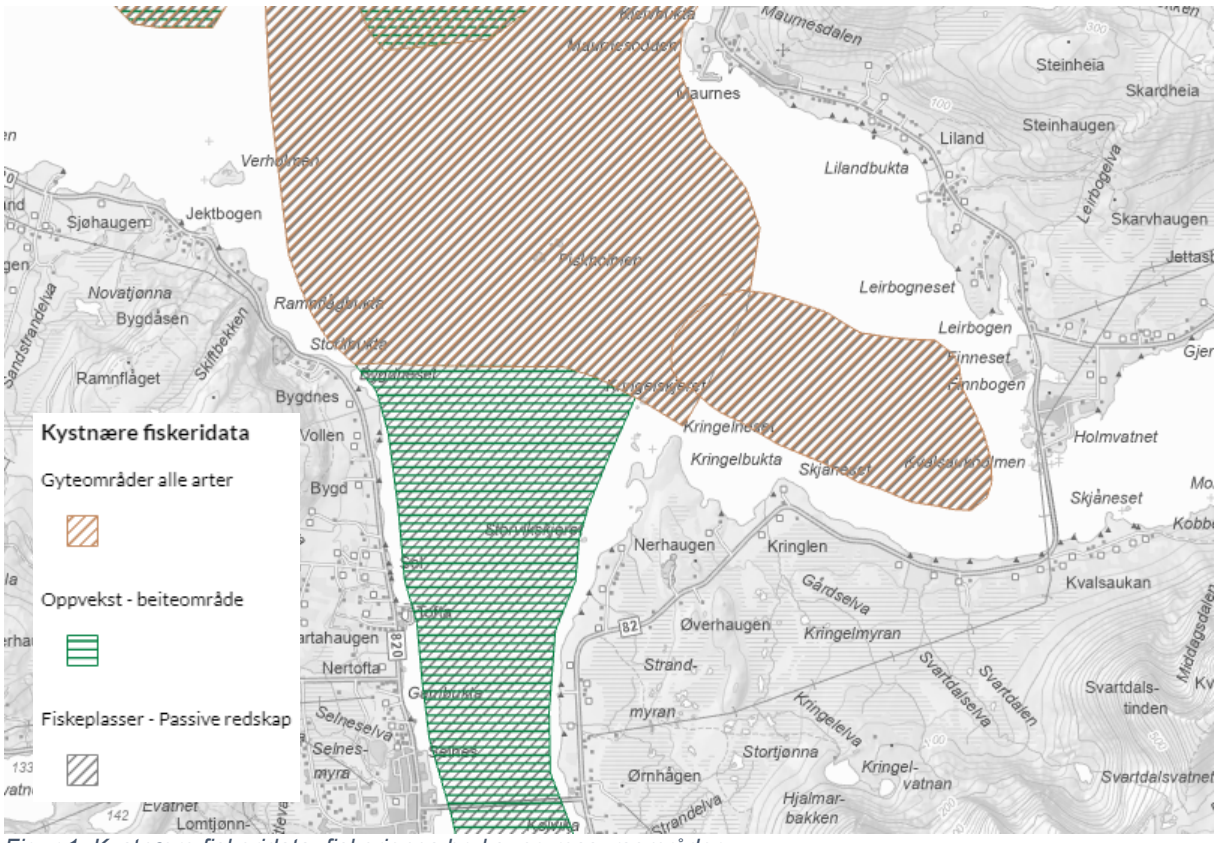
Fiskeri, akvakultur og marint miljø
Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil inneholder data om bl.a. kystnært fiskeri, akvakulturlokaliteter og marint miljø. Vi oppfordrer kommunen til å bruke kartverktøyet aktivt i planleggingen av sjøarealene. Kartvisningen «Plan og sjøareal» er tilpasset arealplanlegging. Datasett kan også lastes ned fra nettstedet.

Fiskerienes bruks- og ressursområder
Bruksområder er et arealavgrenset område som benyttes i forbindelse med kommersielt fiske og/eller fangst av marine arter og ressursområder er i vårt registreringsarbeid å forstå som et arealavgrenset område som er viktig for at ulike marine arter skal kunne formere seg, vokse opp og inngå i høstbare bestander.

Kringelen
Nord og delvis overlappende med planområdet er det kartlagt en fiskeplass for passive redskap hvor det fiskes etter torsk (figur 1). Denne fiskeplassen overlappes også av et gyteområde for torsk. Gyteområder er ressursområder som defineres som områder hvor fiskerne opplyser å ha fått fisk med rennende rogn. Ytterligere vest for denne registreringen har vi en likelydende kartlegging. Vest for Kringelneset har vi kartlagt en fiskeplass for passive redskap som overlappes av et oppvekst- og beiteområde for flere arter.

Ånstad
Planområdet overlapper en fiskeplass for passive redskap hvor det fiskes med line etter kveite og breiflabb. Denne fiskeplassen overlappes også av et oppvekst- og beiteområde for flere arter (kveite, gråsteinbit og breiflabb). Beiteområder er et område hvor det fangstes voksen fisk og tettheten er større enn i andre områder. Et oppvekstområde er et beiteområde som benyttes av yngel/småfisk. Dette er avgrensede områder hvor tettheten av yngel er større enn i andre områder. Like nord for planområdet har vi kartlagt et gyteområde for torsk hvor det også fiskes med passive redskap etter torsk.

Sporing, sluttseddel og faststående bruk
Historikk for faststående bruk og sporingsdata kombinert med fangstdata viser noe spor av hovedsakelig garnfiske i området, hovedsakelig nord for planområdene. Mest spor ser vi i området mellom Lilandsbukta og Verholmgrunnen. Vi kan ikke se spor etter fiskeriaktivitet overlappende med planområdene. Men det er som hovedregel ikke krav om posisjonsrapportering for fartøy mindre enn 11 meter (fram til 1. juli 2022 var denne grensen 15 meter). Aktiviteten kan med andre ord ha vært høyere enn det som kommer fram av dataene.

Figur 1. Kystnære fiskeridata, fiskerienes bruks- og ressursområder.

Akvakultur

Det er per nå ikke etablert akvakultur i området, men det er søkt etablering av slaktemerdlokalitet ved Holmen, nordøst for Kringelen. Denne lokaliteten er i tilknytting til et slakteri som er under bygging på Holmen.

Marint miljø

Kystsonen er svært verdifull og attraktiv for rekreasjon og næringsvirksomhet, men er samtidig veldig sårbar. En forutsetning for kystsonens verdi er at den er ren, levende og mangfoldig. Grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt. Dette er spesielt viktig ved f.eks. havneanlegg, industriområder og avløpsnett.

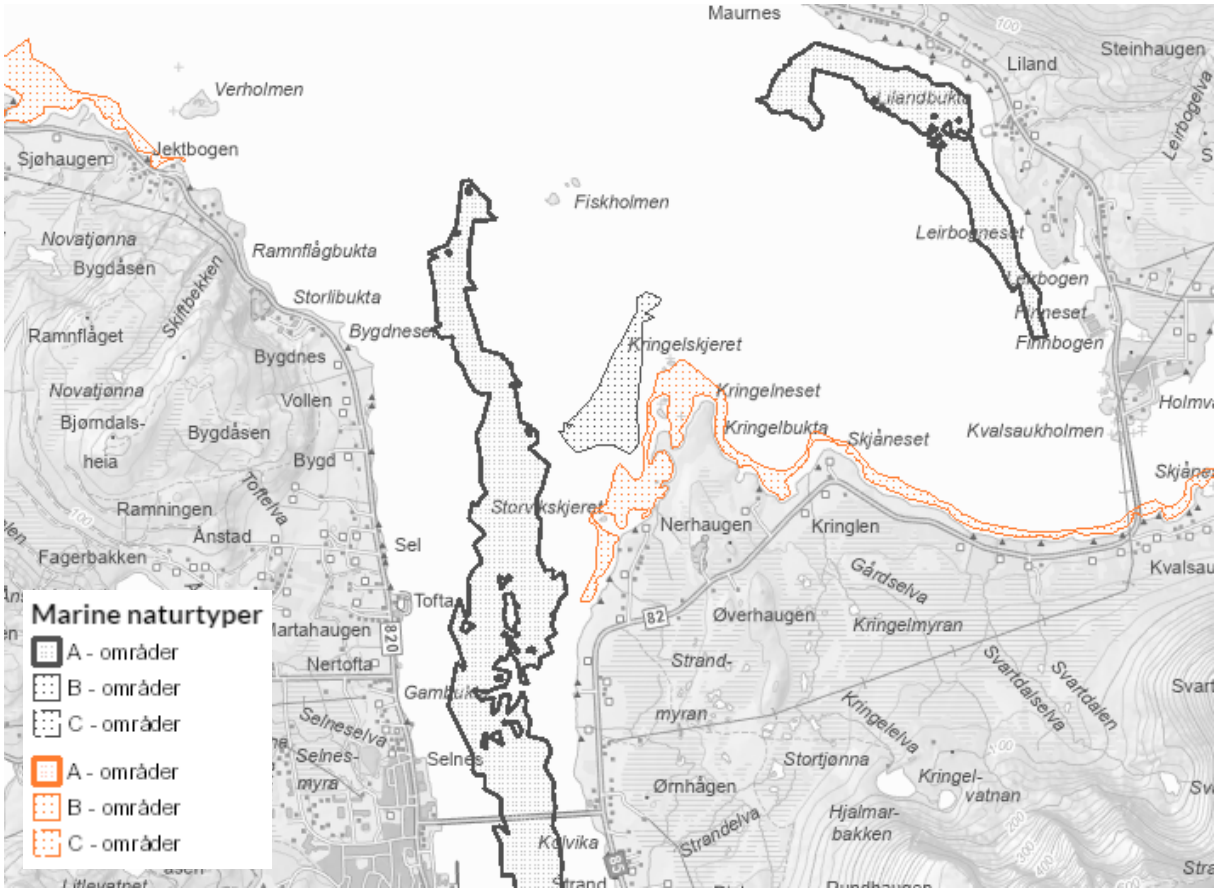
Sikring av viktig naturmangfold og naturområder er et sentralt element i alt arealplanarbeid. I den forbindelse er det viktig at marint biologisk mangfold også blir ivaretatt. Miljødirektoratet har kartlagt marine naturtyper i kommunen[1]. Et rent og rikt hav, som ikke er forurenset og som har et rikt naturmangfold, er en nødvendig forutsetning for sjømatnæringene. Fiskeridirektoratet vil derfor kunne ha behov for å stille høye miljøkrav i planleggingen. Mange av ressurs- og bruksområdene som fiskerinæringen er avhengig av er tett knyttet til marine naturtyper. Å ta vare på disse naturtypene i arealplanleggingen er viktig for å kunne sikre det fremtidige grunnlaget for fiske og annen høsting av viltlevende marine ressurser.

Kringelen og Ånstad

Planområdet til Kringelen overlapper et viktig bløtbunnsområde i strandsonen og ved Ånstad er det kartlagt en svært viktig skjellsandforekomst øst for planområdet (figur 2). Bløtbunnsområder utgjør viktige beiteområder for fugl og fisk. Bløtbunns arter er i hovedsak

[1] Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN Håndbok 19-2001 Revidert 2007. 51 s

stasjonære og påvirkes av faktorer direkte på de stedene de befinner seg. Bentiske samfunn kan dermed brukes som et miljøarkiv for status og endringer i det marine miljø. Endringer i artsdiversitet kan brukes til å påvise forurensningseffekter av punktkilder og i forbindelse med klimatiske endringer. Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløtbunnsfauna. Denne sanden, som i stor grad består av knuste og delvis nedbrutte kalkskall fra skjell og andre marine organismer, regnes som en ikke-fornybar ressurs i et menneskelig tidsperspektiv. Naturtypen fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. I tillegg benytter større krepsdyr skjellsandbankene til parringsplasser og ved skallskifte, de finner også matgrunnlag her. Svært viktige forekomster er større sammenhengende forekomster (>100 000 m^2) av ren skjellsand på grunt vann ned til ca. 10 m dyp, ofte med spredt bevoksning av tare.

Figur 2. Marine naturtyper i området. Svarte felt: skjellsandforekomster, oransje felt: bløtbunnsområder i strandsonen.

Vannforekomst

Planområdet for Kringelen kommer innenfor vannforekomsten «Sortlandsundet-nord-ytre» (Vannforekomst ID 0365010602-2-C), som har svært god økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Vannforekomsten er i liten grad påvirket av diffus avrenning fra akvakultur[2].

Planområdet for Ånstad kommer innenfor vannforekomsten «Sortlandsundet-nord-indre» (Vannforekomst ID 0365010602-1-C), som har moderat økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Vannforekomsten er i stor grad påvirket av diffus avrenning og punktutslipp fra industrier og i middels grad påvirket av punktutslipp fra renseanlegg[3].

[2] VannNett-Portal. Sortlandsundet-nord-ytre. Hentet 20. mars 2023 fra https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0365010602-2-C
[3] VannNett-Portal. Sortlandsundet-nord-indre. Hentet 24. mars 2023 fra https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0365010602-1-C

Innspill fra Fiskeridirektoratet
Fiskeridirektoratet vil understreke betydningen av at lokale fiskere, lokale fiskarlag, havbruksaktører, fiskeindustri og tilknyttede næringer deltar i planleggingsprosessen, og gis anledning til å definere og dokumentere sine arealinteresser.

Planen gjelder omfattende tiltak. Det er viktig at man i planarbeidet vurderer og beskriver virkningene av foreslåtte tiltak langt nok utenfor og rundt planområdet. Vurderinger knyttet til utslipp og forurensning i sjøen må gå inn på de konkrete virkningene på marine naturtyper (spesifikt bløtbunnsområdet og skjellsandforekomster i dette området), på gytevirksomhet i sjøen og på vannkvaliteten i den aktuelle vannforekomsten. Det skal utarbeides en konsekvensutredning for tiltaket og Fiskeridirektoratet forutsetter at virkninger av planlagte tiltak sin innvirkning for fiskerinæringens interesser, marine naturtyper, gyte- og beiteområder og øvrig marin biologi samt miljøkvalitet i vann vurderes og beskrives. I den delen av planprogrammet som omhandlar konsekvensutredning, ber vi om at det blir lagt til en setning som presiserer at konsekvensutredningen skal omfatte virkninger av både utbyggingsfase og driftsfase.

Generelt er vi opptatt av at kommunene ser sammenhengen mellom bruk av land og sjø i alt kommuneplanarbeid. Dette mener vi vil bidra til å redusere konflikter i sjø og sjønære områder, og gi en mer forutsigbar utvikling. Der tiltak kommer i eller i nærheten av viktige områder for fiskeri, havbruk eller marint biologisk mangfold, kan dette medføre økt konfliktpotensial. Ved planlegging av areal til utbygging i strandsonen, og/eller tiltak med utslipp til sjø, er det derfor viktig å ta høyde for at disse områdene ikke kommer i konflikt med viktige fiskeri- og havbruksinteresser eller marint biologisk mangfold.

Om videre planprosess
Fiskeridirektoratet ber om at innspillene ovenfor blir tatt hensyn til i det videre planarbeidet. Ved videre kontakt i saken, vær vennlig å vise til vårt saksnr. 23/2208 og benytte e-post-adressen postmottak@fiskeridir.no

Med hilsen

Tom Hansen
konstituert seksjonssjef

Silje Svendsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Sortland kommune	Postboks 117	8401	SORTLAND

Kopi til:

Kystverket	Postboks 1502	6025	Ålesund
Mattilsynet	Felles postmottak Postboks 383	2381	Brumunddal
Nord Fiskarlag	Konrad Klausens vei 4D	8003	Bodø
Nordland Fylkeskommune	Postboks 1485 Fylkeshuset	8048	Bodø
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	Ramberg
Samediggi Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	Karasjok
Sjømat Norge	Postboks 5471 Majorstua	0305	Oslo
Statsforvalteren I Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø